LV. Multa temptata sunt in versibus Archilochi quos Stobaeus Anth. cx 10 servavit, consummata autem nondum videtur esse eorum emendatio. libri haec praebent,

χρημάτων ἄελπτον οὐδέν ἐστιν οὐδ' ἀπώμοτον
οὐδὲ θαυμάσιον, ἐπειδὴ Ζεύς, πατὴρ Ὀλυμπίων,
ἐκ μεσημβρίης ἔθηκε νύκτ', ἀποκρύψας φάος
ἡλίου λάμποντος, λυγρὸν δ' ἦλθ' ἐπ' ἀνθρώπους δέος.
ἐκ δὲ τοῦ οὐκ ἄπιστα πάντα κἀπίελπτα γίγνεται
ἀνδράσιν. μηδεὶς ἔθ' ὑμῶν εἰσορῶν θαυμαζέτω
μηδ' ἵνα δελφῖσι θῆρες ἀνταμείψωνται νομὸν
ἐνάλιον καί σφιν θαλάσσης ἠχήεντα κύματα
φίλτερ' ἠπείρου γένηται, τοῖσι δ' ἡδὺ ἦν ὄρος.

versum quartum Valckenarius in commentario Phoenissarum p. 487 putavit ad numeros suos ita fortasse reducendum esse ut scriberetur ὑγρόν. non dixit qualem statueret eius vocis significationem. verum etsi fluxa mollia languentia non numquam dicuntur ὑγρά, vix tamen credibile est δέος eo modo ὑγρὸν dici potuisse, neque, ut opinor, magis propter sudorem quem anxietas animi exprimit. pulchrum est ὠχρόν, quod Gaisfordus Bentleium coniecisse scribit: sed inde fieri potuisse λυγρόν veri non admodum simile est. aliorum commenta omitto. mihi λυγρόν, quod et aptum est et poeticum, videtur esse servandum, ut autem servari possit scribendum ἡλίῳ λάμποντι. non minus recte soli quam solis lumen obtegi dicitur. proximo versu utrum probandum sit quod Liebelius scripsit ἐκ δὲ τοῦ καὶ πιστὰ πάντα an praestet Thierschii ἐκ δὲ τοῦ κἄπιστα πιστά mihi non liquet; minus bona alii protulerunt. mox ὑμῶν Meinekius num recte in ἡμῶν mutaverit non videtur posse dici: sed idem ἠχέεντα rectissime scripsit. ἵνα Valckenario in ἐάν mutandum esse videbatur. quod cum non conveniat sermoni Archilochi, Bergkius ὅταν scripsit. sed hoc quomodo in ἵνα depravari potuerit non adsequor. quare adsen-

tiendum esse existimo Thierschio et Hermanno ἵν' ἂν scribentibus. videtur enim mihi Hermannus de part. ἂν II 13 recte disputasse, nisi quod apud Aristophanem Nub. 1232 ἵν' ἂν κελεύσω 'γώ σε delendum esse postea intellexit. versum Iliadis VII 353, ἔλπομαι ἐκτελέεσθαι, ἵνα μὴ ῥέξομεν ὧδε, nolim quidem defendere contra eos qui damnant, sed Aristarchus, qui ἵν' ἂν scripsit, sane, ut Hermannus dicit, non temere neque sine exemplo ita videtur statuisse. et saepius ἵνα ad temporis significationem prope accedit. Archilocheorum versuum ultimum mendosum esse certum est non uno nomine. doctorum hominum opiniones recensere non opus est: nam partim protulerunt quae ne ferri quidem possunt, partim abusi sunt mutandi licentia. omnes autem hanc quaesiverunt sententiam ut dicerentur delphinibus montes placere. sed poterat etiam dici displicere eis mare. atque hoc ipsum ex illis τοῖσι δ' ἡδὺ ἦν ὄρος una litterula mutata efficio. puto enim scribendum esse τοῖσι δ' ἦ δύη πόρος. etsi enim ubi πόρος de fluctu aut freto dicitur significatio illa addito aliquo aut adiectivo aut substantivi nominis genetivo declarari solet, patet tamen ubi nulla timenda est ambiguitas non opus esse ut eiusmodi quid adiciatur. nihil adiecit Aeschylus Choeph. 63 Herm., πόροι τε πάντες ἐκ μιᾶς ὁδοῦ Διαίνοντες τὸν χερομυσῆ Φόνον καθαρσίοις ἴοιεν ἂν μάτην. Thyillus Anth. Pal. x 5 ἤδη καὶ λειμῶνες ὑπὲρ πετάλων ἐχέαντο Ἄνθεα καὶ τρηχὺς σῖγα μέμυκε πόρος.

LVI. Critiae versus quos Sextus empiricus p. 403 Bekk. adfert nondum ex omni parte emendati sunt. neque poterunt omnes certa arte restitui, cum aliquot verba exciderint quae non possunt ita reciperari ut non sint dubia versuum conplementa. unum tamen versiculum mihi videor emendasse. leguntur haec v. 9 ss.

ἔπειτ' ἐπειδὴ τἀμφανῆ μὲν οἱ νόμοι
ἀπεῖργον αὐτοὺς ἔργα μὴ πράσσειν βίᾳ,
λάθρᾳ δ' ἔπρασσον, τηνικαῦτά μοι δοκεῖ
. . . . πυκνός τις καὶ σοφὸς γνώμην ἀνὴρ
γνῶναι δέος θνητοῖσιν ἐξευρεῖν ὅπως
εἴη τι δεῖμα τοῖς κακοῖσι, κἂν λάθρᾳ
πράσσωσιν ἢ λέγωσιν ἢ φρονῶσί τι.

ita haec Nauckius scripsit Trag. fr. p. 598. sed utrum ante πυκνός τις aliquid exciderit an post ea verba an δοκεῖ cum hoc versu coniungendum sit priorique versui aliquid desit non puto dirimi posse. γνῶναι δέος a Petito profectum est, paullo melius Normannus γνῶναι

*δέον* scripsit: libri *γνῶναι δὲ ὅς*, nisi quod unus *γνῶναι δέοση* habet. rectissime vero Nauckius negavit emendatum esse hunc versum. potest autem, nisi fallor, facili opera emendari. scribendum enim

*γνῶναι θεοὺς θνητοῖσιν ἐξευρεῖν, ὅπως* etc.

hoc dicitur, *tum mihi videtur prudens aliquis et sapiens vir decrevisse deos hominibus excogitare, ut esset aliquod terriculum scelestis etiam si clam aliquid facerent aut dicerent aut cogitarent.* non obstat huic quam poetam fecisse puto deorum mentioni quod ita pergit, *ἐντεῦθεν οὖν τὸ θεῖον εἰσηγήσατο:* nam ibi amplius inventum illud persequitur. mox autem non deum, sed deos memorat. postea haec dicuntur,

*τούσδε τοὺς λόγους λέγων*
*διδαγμάτων ἥδιστον εἰσηγήσατο,*
*ψευδεῖ καλύψας τὴν ἀλήθειαν λόγῳ.*

in his *ἥδιστον* mihi pariter ac Nauckio non videtur ferri posse. suspicatur scribendum esse *κέρδιστον.* non minus aptum est *κύδιστον,* quod mutatione paullo etiam leniore efficitur.

LVII. In Illustrium Christi martyrum lectis triumphis a Francisco Combefisio Parisiis anno MDLX editis leguntur acta sanctorum Philoromi et Phileae, quae inter alia narrant de disputatione a Philoromo Alexandriae cum praefecto Aegypti habita. ex ea disputatione, quae tenuem veterum litterarum Graecarum cognitionem ostentat, memorabiliora proferam.

Pag. 177 Philoromus haec dicit, *τὸ δὲ καὶ εἰς δουλείαν θνητῶν καταγνῶναι θεῶν διπλᾶ θεῶν ἀτυχήματα. Ἄδμητος γάρ φησιν ἐκράτει φέρων καὶ Πυθεῖον εἶχε δουλεύοντα·*

*Φοῖβε, σὺ δ' εἰλίποδας ἕλικας βοῦς βουκολέεσκες*
*Ἴδης ἐν κνημοῖσι πολυπτύχου ὑλῃέσσης.*

adparet scribendum esse *Ἄδμητος γάρ φασιν ἐκράτει Φερῶν καὶ Πύθιον εἶχε δουλεύοντα.* Homericos versus (Il. XXI 448s.), nisi aliquid excidit, scriptor narrationis ad Apollinem Admeto servientem temere rettulit.

Pag. 180 eiusdem Philoromi haec sunt verba, *οὐδὲ γὰρ ἄλλως τὴν ἀρετὴν ἵν' ἐκ τῆς ἡμῶν καὶ παρ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν ὑμῶν ποιητῶν ἐπεγνώκαμεν ἀλλ' ἢ διὰ πόνων πολλῶν καὶ πλείστων κολάσεων. καὶ γὰρ κατὰ τὸν σὸν Ἡσίοδον καὶ Σωκράτην, ὡς ἔφημεν, τραχεῖά ἐστι τῆς ἀρίστης εἰσόδου ἀεὶ τὰ προαύλια, καὶ ἡ ῥίζα πικρὰ καὶ δυσπρόσιτος, ἡ δὲ ἄκρα ῥᾳδία καὶ οἱ καρποὶ πλείστης χάριτος ἔμπλεοι, καὶ χωρὶς πόνων ἀρετὴν*

*κατὰ Πλάτωνα κτήσασθαι ἀδύνατον.* hic intellegi nequit *ἵν' ἐκ τῆς ἡμῶν*, sed emendatione certissima scribendum est *εἶναι κτήσιμον.* non memini me alicubi legere *κτήσιμον:* sed postremis Graecae linguae temporibus scriptores similia dixerunt quae antiquiores ignorarunt aut nos certe ignoramus eos usurpasse. sic *γράψιμον* non invenitur in lexicis, quo usus est Zosimas abbas Dialogismorum cap. 12, *ποτὲ ὑπέταξα βιβλία τινὰ καλλιγράφῳ εὐφυεῖ, καὶ μετὰ τὸ τελέσαι τὰ γράψιμα πέμπει καὶ λέγει μοι "ἰδοῦ, ἐτέλεσα· ὅτε δοκεῖ σοι πέμψον καὶ λάβε αὐτά."* deinde *τῶν ὑμῶν ποιητῶν* huic scriptori concedendum est neque substituendum possessivum *ὑμετέρων.* sed paullo postea *Σωκράτην* mutandum est in *Ἰσοκράτην.* nam hanc sententiam, *τῆς παιδείας τὴν μὲν ῥίζαν εἶναι πικράν, τὸν δὲ καρπὸν γλυκύν,* Isocrati tribuunt progymnasmatum scriptores Hermogenes et Aphthonius capite uterque tertio: alii aliis tribuerunt, de quibus dixit Ruhnkenius in Iulium Rufinianum p. 211. mox *ἔφημεν* servandum puto, etsi facili opera in *ἔφαμεν* mutari potest. nam vitium illud sermonis a rudibus et novitiis scriptoribus non alienum fuit. scriptum est *ἔφημεν* in Hermippo dialogo p. 5 41 44. denique *ἀρίστης* mutandum videtur in *ἀρετῆς.*

Quae pag. 173 praefecto Aegypti tribuuntur paullo digniora sunt conmemoratione. *οὐ γὰρ δοκεῖς, τοιοῦτος καὶ τηλικοῦτος ὢν τῷ φρονήματι καὶ τὴν θεῶν παιδείαν ἡγμένος ἀκρότατα, ἀγνοεῖν αὐτῶν τὴν παντεποπτικῆς ἐνεργείας δύναμιν. πάντες γάρ, ὡς οἶσθα, οἱ ποιηταὶ τῆς ἡμῶν εὐδαιμονίας περὶ αὐτῶν ἐκελάδησαν πρέποντα, ἅπερ νῦν οὐκ ἔστι τοῦ παρόντος καιροῦ κατ' ἔπος καὶ ἀσφαλῶς αὐτὰ διηγήσασθαι, σχολῆς δὲ πλείστης δεῖ τῆς αὐτῶν ἀφηγήσεως ἡ ἀκρόασις, πλὴν αὐτῶν τινὰ ὡς ἐν παραδρομῇ ὑπομνήσω σε. ἆρα τῆς τοῦ Ὁμήρου ποιήσεως ἐπιλέλησαι, ὃς πάντοθεν αὐτοὺς εἰσάγει τὸ πᾶν συμβουλῇ ποιοῦντας καὶ φέροντας καὶ τῇ αὐτῶν προνοίᾳ καλῶς διεξάγοντας; ἆρά σοι Πλάτων λέληθε περὶ αὐτῶν τὰ κράτιστα δογματίζων καὶ Ἀλκηστὴς καὶ προσέτι Πορφύριος; ὧν ὁ μὲν θεῶν δεδάσθαι βουλῇ τὸ πᾶν ὑπηγόρευσεν, ὁ δὲ εἰσάγει μετ' ἀμύμονας ἄλλους θεοὺς Δία βουλεύσθαι κράτιστα· καὶ ἄλλος φέρει μετὰ δαῖτα βροτοῖς τὴν βουλὴν αὐτῶν.* non scribendum puto *ἆρά σε Πλάτων λέληθε*: certe idem sermonis vitium reperitur p. 171, *λεληθέναι σοι καὐτὸν ἐκεῖνον τὸν λέγοντα ὁμοῦ δοκῶ καὶ τὴν ποίησιν.* de eis quae secuntur quid statuendum sit velim a doctioribus discere. equidem enim neque illum novi cuius

nomen reticetur neque quid *μετὰ δαῖτα* hic sibi velit satis intellego, quae autem Porphyrio tribuuntur non inveni in scriptis eius quae extant: et videtur illud *μετ' ἀμύμονας ἄλλους* poetae potius esse. *Ἀλκηστής* depravatum esse non dubito: scribendum esse *Ἀλκαῖος* cuivis tam facile in mentem venit ut vel Combefisius, monachus industrius sed valde indoctus, de eo cogitarit, proferens ille simul ridicula. et videtur sane eis quae *Ἀλκηστὴς* dixisse narratur Alcaicae pericopae tertius versiculus subesse, *θέων τὸ πᾶν βόλλᾳ δέδασται*, sive potius *θέων δέδασται πάντα βόλλᾳ*.

LVIII. Propertius I 10 21 s.

*tu cave ne tristi cupias pugnare puellae,*
*neve superba loqui, neve tacere diu,*
*neu si quid petiit ingrata fronte negaris,*
*neu tibi pro vano verba benigna cadant.*

rectissime se quod ad numeros attinet alterum hexametrum habere nemo dubitabit. tamen non credo Propertium ita scripsisse. verum quidem est ingratum esse frontis contractae et tristis adspectum, sed debile est illud vocabulum nec satis proprium. sensit hoc Burmannus neque inepte coniecit scribendum esse *irata:* et confusa sunt saepius irati et ingrati vocabula, in ipsius etiam Propertii carminibus. mihi vero mutatione paene minore restituendum esse videtur quod etiam melius frontem negantis depingit,

*neu si quid petiit* rugata *fronte negaris.*

raro invenitur rugandi verbum, cum *conrugare* paullo frequentius sit, neque qui frontem dixerit rugatam habeo antiquiorem Eugenio Toletano, cuius in praefatione carminum hic est versiculus, *quamvis rancidulum rugata fronte susurres.* sed qui hoc argumento ad elevandam sententiam meam uteretur nesciret ubi exemplis confirmare emendationem necessarium, ubi inutile et supervacaneum sit.

LIX. In emendando Minucii Felicis Octavio Carolus Halmius paratis diligenter copiis suoque ingenio tam sollerter usus est ut iudicium eius raro videatur non probandum esse. ex quo genere unum proferam. scriptum erat cap. 14 *sic Caecilius, et renidens* (*nam indignationis eius tumorem effusae orationis impetus relaxaverat*) *Ecquid ad haec, ait, audet Octavius, homo Plautinae prosapiae, ut pistorum praecipuus ita postremus philosophorum?* hic *pistorum* Halmius in *Christianorum* mutavit, Stieberi secutus coniecturam, quam in praefatione p. XIV laudat. dicit enim illum acutissime intellexisse ineptum *pistorum* ortum esse ex genuino XPISTORVM. non memini

syllabas vocabuli illius alteram et tertiam ita omitti, neque magis novi XPĪŌRVM. illud autem certum esse puto, si ita scribimus non intellegi amplius posse cur Octavius dicatur *homo Plautinae prosapiae.* Fac enim eum a Plauto genus deduxisse: quo lepore id hic conmemoratur? contra petulanti illud Caecilii orationi adprime convenit si Octavius aliquo modo pistrinam exercebat. videntur enim mihi priores interpretes Plautinam prosapiam recte intellexisse cum memores essent narrationis qua Plautus pistori se locasse perhibetur. sed missis his et similibus quibusdam aliis experiri volo num emendare possim non nulla quae in Minucii libro nondum recte scripta sunt.

Cap. 16 liber Parisinus haec praebet, *nec dissimulabo principio ita Natalis mei errantem vagam lubricam nutasse sententiam ut sit nobis ambigendum utrum tua eruditio turbata sit an vacillaverit per errorem.* qualis significationis vocabulum absurdo illo *tua eruditio* obscuratum sit tandem intellectum est a Vahleno, ipsam autem qua Minucius usus est vocem non videtur adsecutus esse. nam quod mox dicitur *sed in Natali meo versutiam nolo, non credo,* eo variatur oratio, in illo autem *tua eruditio* non *versutia* latet, sed *vafritia.* notum est quam saepe *e* et *f* in variis litteraturae generibus permutentur. itaque cum scriptae essent hae litterae *uafr,* videbatur sibi aliquis legere *uaer:* ex quo errore orta deinde est inscita omnium illarum litterarum, quae iam non poterant intellegi, mutatio.

Cap. 21 haec dicuntur, *Prodicus adsumptos in deos loquitur qui errando inventis novis frugibus utilitati hominum profuerunt.* delendum esse *frugibus* Ursinus intellexit: secuntur enim haec, *in eandem sententiam et Persaeus philosophatur et adnectit inventas fruges et frugum repertores isdem nominibus, ut comicus sermo est Venerem sine Libero et Cerere frigere.* sed etiam *errando* non potest ferri, neque vero ferri magis potest *arando,* quod nuper commendatum est. nam arationi male adiciuntur inventa nova, uni invento totum genus, neque tam arando quam inventa arandi arte Osiris aliique quibus id tribuitur generi humano profuerunt, neque cum inventae fruges postea demum conmemorentur omnino hic sermo esse potuit de aratione. scribendum potius est *qui* certando *inventis novis utilitati hominum profuerunt.* Manilius I 79 *sed cum longa dies acuit mortalia corda Et labor ingenium miseris dedit et sua quemque Advigilare sibi iussit fortuna premendo, Diducta in varias certarunt pectora curas, Et quodcumque sagax temptando repperit usus In commune bonum commenti laeta dederunt.* ita enim haec scribenda esse alias docui.

Cap. 26 haec legimus, *quid Plato, qui invenire deum negotium credidit? nonne et angelos sine negotio narrat et daemonas et in Symposio etiam suo naturam daemonum exprimere conititur? vult enim esse substantiam inter mortalem inmortalemque, id est inter corpus et spiritum, mediam, ex qua monet etiam nos procupidinem amoris et dicit informari et inlabi pectoribus humanis et sensum movere et adfectus fingere et ardorem cupiditatis infundere.* depravata esse patet illa *ex qua monet etiam nos procupidinem amoris.* temptata sunt plura non memorabilia, Davisio autem scribendum videbatur *ex qua monet etiam nasci pruriginem amoris.* et *nasci* quidem veri simile est, dissimile *pruriginem.* scripsit fortasse Minucius *ex qua monet etiam* nasci prolubidinem *amoris.* Nonius p. 64 12 *Varro de lingua Lat. lib.* v *prolubiem et prolubidinem dici ab eo quod lubeat, unde etiam lucus Veneris Lubentinae dicatur.* non certum est quod docti statuunt referenda haec esse ad ea quae apud Varronem libro vi p. 224 Sp. leguntur, *ab libendo libido libidinosus ac Venus Libentina et Libitina, sic alia.* quodsi nullus subest error, sed vetus fuit prolubidinis vocabulum, emergere id ex ecclesiastici scriptoris libro non valde mirum est.

LX. Sulpicii Severi libris adcurate emendatis Halmius non minus bene meritus est quam Octavio Minucii. sed de mendosissimis verbis quae in Dialogo ii 14 3 leguntur aliter atque ille fecit iudicandum esse censeo. puto enim ita scribendum esse, *Lycontius ex vicariis, vir fidelis, cum familiam illius lues extrema vexaret et inauditae calamitatis exemplo per totam domum corpora aegra procumberent, Martini per litteras inploravit auxilium. quo tempore vir beatus* rem esse persuasus *difficili inpetratione* (*nam spiritu sentiebat domum illam divino numine verberari*) *tamen non prius destitit septem totos dies totidemque noctes orando et ieiunando continuans quam id quod exorandum receperat inpetraret.* scriptum est in antiquissimo libro Veronensi *remeare permissus:* in ceteris exemplaribus valde turbatum est, sed *rem esse* servatum.

In eodem dialogo cap. 13 13 non potest intellegi quod scriptum est *qua vasta solitudine silvarum secreta patiuntur.* Halmius scribendum esse coniecit *patescunt.* probabilius duco *panduntur.*

M. HAUPT.